PIERWSZA ŁAWKA · EGZAMIN ÓSMOKLASISTY 2027 · POWTÓRKA TEMATYCZNA · JĘZYK POLSKI · KLASA 8

Dział 5. Czytanie ze zrozumieniem

Tekst popularnonaukowy i publicystyczny w formule egzaminu ósmoklasisty: temat i główna myśl, teza autora, intencja (cel) tekstu, funkcja akapitu, związki logiczne między zdaniami i akapitami, sens wyrażeń w kontekście, środki perswazji, odróżnianie faktów od opinii. Sześć kart pracy: teoria z przykładami, ćwiczenia, utrwalenie, zastosowanie i dwa równoległe sprawdziany – z pełnym kluczem odpowiedzi.

Karta	Temat	Zadania
1	**Czytanie ze zrozumieniem – najważniejsze wiadomości** Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka	5 zad. 13 pkt
2	**Czytanie ze zrozumieniem – ćwiczenia podstawowe** Sprawdzam, czy rozumiem podstawy	4 zad. 13 pkt
3	**Czytanie ze zrozumieniem – utrwalenie** Zadania o wyższym poziomie trudności	5 zad. 11 pkt
4	**Czytanie ze zrozumieniem – w praktyce** Tekst, źródło, doświadczenie lub sytuacja z życia	4 zad. 12 pkt
5	**Sprawdzian: Czytanie ze zrozumieniem – grupa A** 45 minut · 14 pkt	3 zad. 14 pkt
6	**Sprawdzian: Czytanie ze zrozumieniem – grupa B** 45 minut · 14 pkt	3 zad. 14 pkt

JAK KORZYSTAĆ Z ZESTAWU

- Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości z działu i pokazuje przykłady rozwiązane krok po kroku.
- Karty 2–4 to zadania w formule egzaminu ósmoklasisty 2027: zamknięte (wybór, prawda/fałsz, dobieranie) i otwarte.
- Karty 5 i 6 to równoległe sprawdziany (grupa A i B) z tą samą punktacją.
- Na końcu jest klucz z przykładowymi odpowiedziami i zasadami oceniania zadań otwartych w stylu CKE.
- Osobny plik „Powtórka” zbiera reguły, typowe błędy i szybki test „Sprawdź się”.

Materiał oryginalny. Podstawa programowa 2017 w brzmieniu z 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 996), formuła egzaminu ósmoklasisty 2027. Pisownia według zasad od 1.01.2026. Wymagania: I.2.1, I.2.2, I.2.3, I.2.4, I.2.5, I.2.6, II.2.6, III.1.2, III.1.4, III.1.6 (kl. IV–VI); I.2.1, I.2.2, I.2.4, II.2.6, III.1.1, III.1.5 (kl. VII–VIII). Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Czytanie ze zrozumieniem – najważniejsze wiadomości

Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka

KARTA 1/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 13 pkt

PRZYPOMNIJ SOBIE

- **Dwa teksty w części I.** Na egzaminie czytasz tekst literacki i nieliteracki – razem najwyżej ok. 1000 wyrazów. Tekst nieliteracki to najczęściej **artykuł popularnonaukowy** (przekazuje wiedzę w przystępny sposób) albo **publicystyczny** (komentuje sprawy społeczne i przekonuje do opinii autora).

	Tekst popularnonaukowy	Tekst publicystyczny
cel	wyjaśnić zjawisko, przekazać wiedzę	skłonić do refleksji, przekonać do poglądu
język	terminy objaśnione prostymi słowami, przykłady, liczby, wyniki badań	słownictwo wartościujące, pytania retoryczne, zwroty do czytelnika
autor	zwykle ukryty za faktami	wyraźnie obecny: *uważam, moim zdaniem, przyznam*
typowe pytanie E8	Jakie zjawisko wyjaśnia autor? Jaka informacja wynika z akapitu 3.?	Jaką tezę stawia autor? Jaki jest cel tekstu?

- **Temat a teza.** Temat mówi, *o czym* jest tekst (np. o hałasie w szkole). Teza to *zdanie*, które autor uważa za prawdziwe i którego broni (np. *Szkoła powinna mieć ciche strefy*). Tezę najczęściej znajdziesz na początku albo na końcu tekstu.
- **Intencja autora** to cel, w jakim napisał tekst: poinformować, wyjaśnić, ostrzec, zachęcić, skrytykować, przekonać. Odpowiadając, nazwij cel czasownikiem i dodaj, czego dotyczy: *Autor chce przekonać czytelników, że…*
- **Funkcja akapitu** – po co jest w tekście? Akapit może: **wprowadzać** temat, **podawać przykład**, **uzasadniać** wcześniejsze zdanie, **przeciwstawiać** się poprzedniemu, **wyjaśniać** termin, **podsumowywać**. Na egzaminie zwykle porównujesz dwa akapity: *Jaki związek zachodzi między…?*

Związek logiczny	Wyrazy, które go zapowiadają
przyczyna – skutek	dlatego, więc, zatem, w efekcie, ponieważ, bo
przeciwstawienie	ale, jednak, natomiast, tymczasem, z kolei, mimo to
uzupełnienie, wyliczenie	ponadto, co więcej, po pierwsze, także
przykład, uszczegółowienie	na przykład, choćby, mianowicie, to znaczy
wniosek, podsumowanie	podsumowując, krótko mówiąc, w rezultacie

- **Fakt czy opinia?** Fakt można sprawdzić (data, liczba, wynik badania, wydarzenie). Opinia to ocena, przypuszczenie lub pogląd – zdradzają ją słowa wartościujące (*wspaniały, szkodliwy*), wyrażenia *moim zdaniem, wydaje się, powinniśmy*. Zdanie *W 2024 r. w szkole posadzono 30 drzew* to fakt; *Te drzewa to najlepsza inwestycja szkoły* – opinia.
- **Środki perswazji** (sposoby przekonywania): odwołanie do faktów i liczb, przywołanie autorytetu lub badań, przykład z życia, pytanie retoryczne, zwrot do odbiorcy (*ty, wy, my wszyscy*), słownictwo nacechowane emocjonalnie, porównanie, powtórzenie. Argument „rzeczowy" odwołuje się do faktów i logiki, argument „emocjonalny" – do uczuć.
- **Sens wyrażenia w kontekście.** Gdy pytają, co znaczy dane wyrażenie *w tekście*, przeczytaj całe zdanie oraz zdanie przed nim i po nim. Słownikowe znaczenie wyrazu nie zawsze wystarczy – liczy się to, co autor chciał nim powiedzieć.
- **Jak odpowiadać na pytania otwarte?** Pełnym zdaniem, własnymi słowami, z odwołaniem do konkretnego akapitu. Jeśli polecenie mówi „uzasadnij", dodaj *ponieważ…* i informację z tekstu. Cytat ujmij w cudzysłów i przepisz dokładnie.

PRZYKŁADY Z WYJAŚNIENIEM

Przykład 1. Co jest tezą w zdaniach: *Co roku w Polsce sprzedaje się miliony plastikowych butelek. Moim zdaniem każda szkoła powinna mieć poidełko z wodą.*?
Pierwsze zdanie to fakt (informacja, którą można sprawdzić). Tezą jest drugie zdanie – autor przedstawia w nim swój pogląd i będzie go bronić.

Przykład 2. Jaki związek zachodzi między zdaniami: *Zebraliśmy w akcji ponad tysiąc książek. Część z nich trafi do szpitala dziecięcego.*?
Drugie zdanie uszczegóławia pierwsze – mówi, co stanie się z zebranymi książkami (związek uzupełnienia / następstwa). Nie ma tu przeciwstawienia.

Przykład 3. Wskaż środek perswazji: *Czy naprawdę chcemy, żeby nasze boisko zarosło chwastami?*
To pytanie retoryczne – nie oczekuje odpowiedzi, ma poruszyć odbiorcę i skłonić go do działania. Dodatkowo forma *chcemy* włącza czytelnika do wspólnoty („my").

ZADANIA

Zadanie 1. Połącz wyraz zapowiadający z rodzajem związku logicznego. Wpisz literę.

___ / 4 pkt

1. tymczasem	a) uzupełnienie
2. w efekcie	b) przeciwstawienie
3. na przykład	c) skutek
4. ponadto	d) przykład

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Zadanie 2. Przyporządkuj zdania do właściwej kolumny. ___ / 4 pkt

Biblioteka szkolna jest czynna od 8:00 do 15:00.
Lekcje w bibliotece są ciekawsze niż w klasie.
W zeszłym roku wypożyczono tu 2400 książek.
Każdy ósmoklasista powinien czytać codziennie.

fakt	opinia

Zadanie 3. Które zdanie jest tezą, a nie informacją? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. ___ / 1 pkt

A. W klasie VIII omawia się „Balladynę" Słowackiego.

B. Egzamin ósmoklasisty z polskiego trwa 150 minut.

C. Lista lektur obowiązkowych jest drukowana w arkuszu.

D. Uczniowie powinni sami wybierać część lektur.

Zadanie 4. Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe. ___ / 3 pkt

1. Tekst publicystyczny zawsze przedstawia wyłącznie fakty.	**P**	**F**
2. Pytanie retoryczne jest środkiem perswazji.	**P**	**F**
3. Wyraz *jednak* często zapowiada przeciwstawienie.	**P**	**F**

Zadanie 5. Napisz, jaki jest cel (intencja) nadawcy tego komunikatu. Rozpocznij od czasownika. ___ / 1 pkt

Zużyte baterie zawierają metale ciężkie, które mogą zanieczyszczać glebę. Przynieś je do pudełka przy portierni – zrobisz coś dobrego dla swojego podwórka!

PIERWSZA ŁAWKA

Czytanie ze zrozumieniem – ćwiczenia podstawowe

KARTA 2/6

Sprawdzam, czy rozumiem podstawy

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 13 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj tekst i wykonaj zadania. ___ / 5 pkt

Dlaczego ziewamy?

(1) Ziewanie wydaje się czynnością zupełnie zwyczajną, a mimo to naukowcy wciąż spierają się o jego przyczyny. Wiadomo, że ziewają nie tylko ludzie, lecz także psy, koty, ptaki, a nawet niektóre ryby.

(2) Przez długi czas uważano, że ziewamy, bo w organizmie brakuje tlenu. Badania nie potwierdziły jednak tego wyjaśnienia: osoby, którym podawano powietrze bogatsze w tlen, ziewały tak samo często jak pozostałe.

(3) Dziś wielu badaczy sądzi, że ziewanie pomaga schłodzić mózg. Głęboki wdech i szerokie otwarcie ust zwiększają przepływ krwi i powietrza, co może obniżać temperaturę głowy. Ta hipoteza wyjaśniałaby, dlaczego ziewamy rzadziej, gdy powietrze jest tak gorące jak nasze ciało – wtedy głęboki wdech nie ochładza głowy. Naukowcy wciąż sprawdzają tę hipotezę.

(4) Najbardziej zagadkowe jest to, że ziewanie „się udziela". Często wystarczy zobaczyć ziewającą osobę – albo nawet o tym przeczytać – by samemu zacząć ziewać. Czy właśnie to poczułeś?

Tekst przygotowany do zestawu

1.1. Na podstawie tekstu oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe. ___ / 2 pkt

1. Według tekstu ziewają wyłącznie ssaki.	**P**	**F**
2. Badania potwierdziły, że przyczyną ziewania jest brak tlenu.	**P**	**F**

1.2. Jaką funkcję pełni akapit 2. wobec akapitu 3.? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. ___ / 1 pkt

A. zawiera opinię autora o tym, że ziewanie jest szkodliwe

B. podaje przykład potwierdzający hipotezę o chłodzeniu mózgu

C. przedstawia wyjaśnienie, które zostało odrzucone, zanim autor poda nowsze

D. podsumowuje wszystkie poglądy naukowców na temat ziewania

Podgląd • Pierwsza Ławka

1.3. Dokończ zdanie. Wyraz *hipoteza* (akapit 3.) oznacza w tekście… Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. ___ / 1 pkt

A. pytanie, na które nie da się odpowiedzieć

B. przypuszczenie, które trzeba jeszcze sprawdzić

C. błąd popełniony przez dawnych uczonych

D. prawo przyrody udowodnione w wielu badaniach

1.4. Wyjaśnij, w jakim celu autor zakończył tekst pytaniem skierowanym do czytelnika. ___ / 1 pkt

Zadanie 2. Uzupełnij tekst. Wybierz właściwy wyraz w każdym nawiasie. ___ / 3 pkt

1. Rower jest tani i zdrowy. **(Ponadto/Tymczasem)** nie zanieczyszcza powietrza.
2. Wielu uczniów chciałoby jeździć do szkoły rowerem. **(Mimo to/Na przykład)** nie robią tego, bo brakuje stojaków.
3. Stojaki są już zamówione, **(więc/ale)** od wiosny problem zniknie.

Zadanie 3. Połącz zdanie z nazwą środka perswazji. Wpisz literę. ___ / 4 pkt

1. Według ankiety w naszej szkole ośmiu na dziesięciu uczniów chce dłuższych przerw.	a) odwołanie do autorytetu
2. Chyba nikt z was nie lubi jeść w biegu?	b) zachęta do wyobrażenia sobie sytuacji
3. Pani dietetyczka mówi wprost: śniadanie to podstawa.	c) dane liczbowe
4. Wyobraź sobie, że zostajesz bez obiadu do 16:00.	d) pytanie retoryczne

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Zadanie 4. Przeczytaj zdanie. Wypisz z niego dwa wyrazy wartościujące. ___ / 1 pkt

> Fatalny, bezsensowny pomysł zamknięcia boiska zastąpiła na szczęście świetna decyzja o jego remoncie.

PIERWSZA ŁAWKA

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Egzamin ósmoklasisty 2027 z polskiego – powtórka E: Czytanie ze zrozumieniem (karty pracy, testy A i B, zasady oceniania)

Podgląd pokazał 6 z 18 stron. Pełna wersja: 18 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Czytanie ze zrozumieniem – najważniejsze wiadomości – 5 zadań, 13 pkt
- Karta 2: Czytanie ze zrozumieniem – ćwiczenia podstawowe – 4 zadania, 13 pkt
- Karta 3: Czytanie ze zrozumieniem – utrwalenie – 5 zadań, 11 pkt
- Karta 4: Czytanie ze zrozumieniem – w praktyce – 4 zadania, 12 pkt
- Karta 5: Sprawdzian: Czytanie ze zrozumieniem – grupa A – 3 zadania, 14 pkt
- Karta 6: Sprawdzian: Czytanie ze zrozumieniem – grupa B – 3 zadania, 14 pkt Zadania mają formę jak na egzaminie: zamknięte (wybór, prawda/fałsz, dobieranie) i otwarte.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/egzamin-osmoklasisty-2027-jezyk-polski-powtorka-e-czytanie-ze-zrozumieniem